

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. п.

Редакція рукописів не звертає.
Непідписаних дописів не містить.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 2-50 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.

Чековеkonto П. К. О. ч. 151.520.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожну суботу.

Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

В останнє просимо звернути увагу на сьогоднішню адресу, на якій виписали ми, скільки кожний передплатник має заплатити передплати по кінець року. Просимо відвортною поштою вислати виписану на адресі суму, щоби ми не потребували вислати окремих упіменень.

ВІЧА і ЗБОРИ.

Позір Рудеччина!

В неділю, для 28. падолиста відбудеться о год. 2 попол. віче

в Хлопчицях

в салі кооперативи.

В неділю, для 5 грудня відбудеться о год. 2 попол. селянське віче

в Новосілках гост.

в салі кооперативи.

Позір Львівщина і Щиреччина!

В неділю для 5. грудня відбудеться велике селянське віче

в Горбачах

о год. 1. попол. в салі „Просвіта“.

Позір Львівщина!

Повітова конференція УСРП Львівщина (Щиреччина) відбудеться для 28. падолиста ц. р.

у Львові

о год. 10 рано в льокалі „Громадського Голосу“. Делегати Громад УСРП повинні обовязково явитися на конференцію. Справи дуже важні.

Позір Косівщина!

В середу для 1. грудня ц. р. відбудеться

в Косові

партійна конференція УСРП. Делегати місцевих Громад! Виконайте безумовно Ваш обовязок.

Чому вони тепер не люблять демократії?

Освіта і освідомлення працюючих мас є причиною, що буржуазія і її слугам щораз туже стає запрягати людей в тяжкі ярма господарського та політичного рабства.

Політичні, господарські та культурні організації, які творять і розбудовують працюючі маси для оборони своїх життєвих інтересів, гуртують щораз більшу кількість працюючих, освідомляють їх класово, вказують їм на правдиві шляхи визволення та скоро відкривають ошуканчі затії соціальних та національних ворогів працюючих.

Щораз більшими пустками світять ті організації та установи, які творить буржуазія, щоби при їх допомозі ошукувати, визискувати та утримати народні маси під своїм впливом в залежності від себе. Щораз живіше йде життя в тих товариствах, в яких господарить і вчить-ся сам працюючий народ.

Зростаюча свідомість і зростаюча сила політичної та професійної організації працюючих зганяє сон з очей буржуазії. Вже вона бачить, що демократія, власть народу, не йде їй в користь, бо працюючі маси прозирають і не дозволять себе далі ошукувати. Вони вимагають справжньої а не фалшованої демократії. Вони вимагають, щоби влада виконувала волю народу, а не викручувала її в користь посідаючих клас.

Вже бачить буржуазія, що дальший розвиток сили працюючих принесе кінець фалшовій демократії. Тому так зав-

зято стала буржуазія поборювати демократію як форму державного ладу.

Тільки тому зачала мріяти буржуазія про поворот монархії, про фашизм, про диктатуру партії, бо ще тільки на насильстві має вона надію втриматися на давних позиціях та визискувати працюючі маси.

Соціалісти визнають тільки одну диктатуру, а це волю більшости працюючих людей села й міста. Це не буде диктатура, але воля більшости народу — це ота справжня демократія — власть народу.

Курс чужих грошей з дня 16 падолиста Ам. долар 8-99. рубль зол. 4-45.

Ціни у Львові: Пшениця двірська 50—51. звич. 48-00—49-00. Жито 39—00. бров: ячмінь 34, Ячмінь звич. 38. Овес 31-32. Кукурудза 31-32, Баробля 8-50—9-00, Фасоля біла 45, краса 45, сіно прасоване 7-00—8-00, Гречка 36-00, ячмінна каша 50-00 яйця 22, Молоко 0 50, Масло дес. 7-20.

Redakcja Czas. „Hromadskij Holos“ Pr. 528/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Hromadskij Holos“ Nr. 46 z dnia 20. listopada 1926, pod tytułem: „Zemli dla ukraińskich pracujących ludźi“ w całości zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) i występku z § 305 uk. ze zatem zarządzone przez Prokuraturę dnia 17. listopada 1926 i w tym dniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozp. wszeczniiania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzi altemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga a sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. 1 uk. z 17 grudnia 1862 Dzpp. Nr 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Lwów, dnia 19. XI 1926. Havel.

Творчою працею і боротьбою.

При кінці грудня ц. р., як уже повідомлено товаришів на місцях, збереться у Львові З'їзд Української Соціалістично-Радикальної Партії. І цей З'їзд, як і кожний попередній, буде мати своїм завданням долагодити не тільки внутрішньо-організаційні справи, але також, що важніше, оглянути й перевірити дотеперішню працю та її вислід і намітити нові шляхи й способи боротьби українського працюючого народу за сповнення його основної мети.

Перед нами, як перед організованою частиною українських працюючих людей, стоять далі тяжкі змагання. Визиск української праці, національно-політичне і культурне поневолення та утиск не зменшуються, а кріпляються. І проти того скріпленого наступу мусить бути поведена дальша вперед боротьба не тільки для оборони, але й для виборення нових і вигідних позицій для майбутнього рішучого змагання. Завданням З'їзду, буде установа найкращих засобів цієї боротьби.

Однак сама боротьба проти визиску й утиску, та за вільне життя українського народу, не малаби твердого ґрунту й певного успіху, колиби вона не йшла в парі з будівничою, творчою працею на кожному полі народного життя. Народні маси відчувають радість творення.

Творчу енергію має треба справляти в боротьбу й будівництво. Боротьба українських працюючих має впливати з їх політичного й господарського положення. Українські працюючі маси є визискувані й давлені не тільки як працююча кляса, взагалі, але спеціально також як працююча кляса українського народу, яка не хоче кидати своїх культурних цінностей й приставати до чужих народів.

Тому боротьба українських працюючих має ширші завдання як їх закреслює собі кляса працюючих людей пануючих народів. Хто на західноукраїнських землях закликає українські працюючі маси вступати в одні політичні і інші організації з працюючою клясою пануючої польської нації, цей рівночасно резигнує з частини визвольних стремлень українських працюючих людей. Хто не бажає затемнювати ясної визвольної мети українських працюючих людей, той гуртує їх в українській соціалістично-радикальній партії, яка в своїй програмі визволення працюючої людини в світовім масштабі має ще свої спеціальні домагання національного визволення, яке кладе на рівні з соціальним.

І в будівництві політичних, професійних, господарських, чи культурних установ, та організацій, як передних сторожів визволення, має український працюючий народ свої окремі вимоги, яких ані не розуміють, ані не є в силі заспокоїти існуючі товариства та установи. І тому УСРП є за розбудовою окремих організацій і товариств українських працюючих людей і домагається від робітництва та селянства інших народів приятельського відношення в тій справі в ім'я міжнародної солідарності працюючих.

Але ніяк не вільно українському селянству та робітництву на сліпо віри-

ти в це, що існуючі українські організації ведуть його до цієї наміченої цілі. Коли вони є в руках ворогів соціального розквічення мас, коли в них панує ворожий для всякого поступу й вільного поширювання знання дух — тоді мусить свідомий український селянин і робітник стати за перебудову тих товариств у дусі власних потреб.

Зі зростом сил буржуазії на заході Європи й Польщі, зростає апетит українського дрібнопоміщанства й собі взяти провідну роль в українським житті та провадити народню політику собі на користь.

Це намагання погрожує повертанням колеса історії боротьби українських працюючих людей у старе русло націонал-демократичної політики за часів Австрії хоч і в змінній обстановці.

Політична організація українських людей мусить на це звернути увагу й до цього намітити свій план праці.

„Інтернаціональний“ фронт проти „Просвіти“.

Кремінецька „Просвіта“ стала в останнім році предметом напасти з двох боків. З одної сторони староста Робакевич усіма засобами старався ударити її діяльність, примішуючи супроти членів Ради та місцевих читалень методи залякування, арештів, протоколів поліційних та заборон кожного прояву освітньої роботи. На сторінках „Громадського Голосу“ подавали ми майже в кождім числі факти цих безправств.

З тою політикою нищення „Просвіти“ староста Робакевич цілком не скривався і не скривається, але заповідно цілком прилюдно, як це ми недавно писали, що „Просвіта“ мусить перед ним скапітулювати, або з неї не сміє остати навіть сліду. Тих погроз не пускає п. Робакевич на вітер, чого доказом є остання безправна заборона освітньо-кооперативних курсів у Кремінці та нові факти безправного поведіння старостинської поліції супроти читалень. Ось тільки минушого тижня можна зареєструвати такі нові „подвиги“ поліції.

В селі Кокарові (громада Березька) розігнала поліція проби національних танців; у селі П'ятицях (громада Борсуки) залякувала поліція усіх членів основателів читальні „Просвіти“, кажучи, що „Просвіта“ це заборонена організація, а з головою читальні Віктором Козаком списано протокол; в селі Лозах (громада Вишнівці), спровадили польські осадники на ініціаторів читальні поліцію, котра також залякувала їх, що до „Просвіти“ належати не вільно. Це все діялося тільки в кількох днях...

Здавалося б, що все свідоміше українське громадянство поставиться лавою в обороні „Просвіти“, цієї одної більшої громадської організації в повіті, без котрої булаб усяка українська праця неможлива. Але на жаль так воно не є. Нічого не чувати про те, щоби кремінецька інтелігенція (зокрема гімназійні учителі) хоч пальцем рушили для допомоги „Просвіти“.

Все спихається на плечі кількох членів Ради.

Але це ще було би пів біди. Далекіше представляється справа дальшої праці „Просвіти“, коли взяти на увагу, що також „свої“ риють під нею. Діються

просто неймовірні річі: діяльні члени Сель-Роба в Кремінці всю свою енергію звертають не тільки на те, щоби оплюгавити членів Ради „Просвіти“, але просто унеможливити їм працю. В останнім часі дійшли вони до того, що агітують по читальнях, аби не платити членських внесків. Староста Робакевич дуже милим оком дивиться на цю роботу та уважає Сель-Робів за своїх союзників у боротьбі з „Просвітою“. „Інтернаціональна солідарність“ чистої води проти української просвітної установи...

Хочемо вірити, що відповідальний центр Сель-Роба не так само розуміє інтернаціональну солідарність, як розуміють її його члени в Кремінці. Але тоді чому не зверне той центр своїм членам у Кремінеччині уваги, що вони роблять шкідливу для народу роботу? М. Мик.

Релігійна боротьба в Польщі.

Католики наворачтають на свою віру буками.

Дня 21. падолиста американський єпископ польського народного костела хотів дати в Варшаві відчит в салі кіна Пан. На відчит прибуло до 500 прихильників єпископа та верних народного костела. Але прийшли також воюючі католицькі клерикали з фашистами. Вони схищили бучу на салі, а потім вдерлися на трибуну й побили 75-літнього єпископа Годура та другого єпископа Боньчака до крові. Також побито багато слухачів. Поліційнт побіг по поміч поліції і не вернув. На салі остала тільки кров новітніх мучеників, які себе наворачтають на віру папцями. Ось наслідки клерикалізму!

Богородчанський староста.

Деколи справді мається вражіння, що з Варшави насилають на нашу землю польських старостів тільки хіба в тій цілі, щоби вони перешкаджали всякій роботі українських товариств. До чого доходить, коли польський староста хоче знищити культурне, чи господарське життя українського населення повіту, який мав щастя дістати помітлого старосту, хай послужить слідою цікава заборона староства в Богородчанах.

Староство ствердило, що Виділ „Повітової Селянської Спільки“ видас і афішує публично письменно поучення в справах характеру загального і господарського.

Отже староста в Богородчанах є той думки, що це, що вільно робити кождому горожанинові на підставі обов'язуючих законів, то цього не вільно робити професійній організації українського селянства:

„Ponieważ statut stowarzyszenia w §. 3 (pkt. i) nadaje towarzystwu jedynie prawo ustnego pouczenia wła nych członków, a nie afiszowania obwieszczeń pisemnych, skierowanych i przeznaczonych także i dla nieczłonków Towarzystwa, przeto postępowanie odmienne stanowi przekroczenie statutowego zakresu działania“.

І потім слідує загроза правних наслідків, колиб справді „Повітова Селянська Спілька“ хотіла видавати ті оголошення на письмі й повідомляти ними прилюдно своїх членів.

Вільно писати про те в часописах, можна ті часописи розкидати і по Гдинях. Але в Богородчанах не вільно. Бо там сидить Богородчанський староста.

Сучасний шлях у майбутнє!

Зло й добро української кооперації.

В суботу 6 ц м. відбулися річні Загальні Збори Ревізійного Союзу Українських Кооперативів. На загальні випав цей річний перегляд праці й успіхів нашої кооперації добре. Взяло в ньому участь 361 представників кооперативів, в тому 20 представників з Волині. В порівнянні з минулим роком значний поступ, не лише в числі відпоручників, але також в їх складі. Подавляюча більшість делегатів на цей кооперативний зїзд, це робітники сільських кооперативів, свідомі кооперативні діячі — селяне. Кооперативне будівництво пішло вперед. При кінці минулого року було вже 1029 кооперативів членами Ревізійного Союзу. Крім того поважна кількість кооперативів понад — 500 — оставала ще поза Союзом. Величезна більшість кооперативів це сільські господарсько-споживчі кооперативи. Кредитових кооперативів було всього 113. — Кооперативи I-го ступня побудовані на здорових підставах, самовистарчальні, об'єднують в собі понад мільйон сільського населення.

Слабше представляється вже наша кооперативна надбудова — повітові і краєві Союзи та Центросоюз. Тим надбудовам далеко до самовистарчальності. Вони залежні від чужих капіталів і кредитів і не можуть як слід сповняти навіть ролі посередників між продуцентами, а споживчими кооперативами. Через цей брак власних засобів вони можуть легко піти на приману ріжних сусідських спокус. Небезпека цього завжди висіла й висить над нашою кооперацією і в Галичині і на північно-західних українських землях.

Головним лихом тих кооперативних надбудов це велика бюрократія, не завжди справна, але завжди дорога, яка через лишнє посередництво здорожує лише той крам, який спроваджують кооперативи. Розбудова нашої сільсько-господарської кооперації, щойно почалася. І тут перед кооперативними Центрами та Повітовими Союзом отвірається велике поле праці. Успішна розбудова Молочарського Союзу дав добрий приклад.

Для успішного розвою кооперації необхідна також рівномірна розбудова кредитової кооперації. Війна і спадок гроша знищили нашу кредитову кооперацію. Так, що з кінцем 1925 р. було всього 66 чинних кредитових спілок. Відбудова йде дуже поволі. Кредитові центральні не ведуть організаційної праці, а деякі своїми практиками відстрашують своїх членів від усякої з ними спілки. Чи не занадто прижмуреним оком дивився на це Ревізійний Союз? А це без сумніву мати може дуже погані наслідки.

В черговому році Ревізійний Союз повинен далі рівномірно розбудовувати українську кооперацію на всіх західно-українських землях та у всіх її видах. Передумовою успіху тої праці є як слід поведена пропаганда кооперативних ідей серед українського народу. В тому мусить Ревізійний Союз співпрацювати не лише з культурно-освітніми, але також і з професійними організаціями, в першу чергу з професійною організацією українського селянства „Селянською Спілкою“.

Члени кооператив повинні пам'ятати,

що кооперативна організація це їхня справа. Вони мусять самі в тій організації брати живу участь вести її, а не обмежитися до ролі пасивних членів покупців.

Кооперація мав на меті перебудову сучасного господарського ладу на лад колективістичний. Ясно, що цього не зробить дрібно-буржуазна бюрократія, хочби і мала посади в кооперації. Будівництво нового ладу мусить бути ділом самих селян і робітників.

3 партійного життя.

Віче УСРП в Звенигороді, пов. Бібрка відбулося дня 14 листопада 1926 р. На віче прибуло до 250 місцевих громадян; більше не могло вміститися в маленькій кімнатці чит. „Просвіти“, а тих, що не могли поміститися, відганяла поліція, кажучи, що не вільно робити збіговища перед читальнею на вулиці. Розуміється, що це було безправство. Але незадовго стане в селі величавий будинок „Просвіти“. В салі цього будинку з може поміститися легенько до 500 громадян. Будинок вибудовано при допомозі американських робітників, уроженців села.

На віче прибули також товариші з Глухович і Гриньва. Проводив т. Репен Реферат про політичне положення українського народу, про господарське положення українських працюючих людей та завдання сучасного моменту — виголовив голова Повітової Управи УСРП Львівщини т. Павлів. Про організацію та її потребу говорив т. Остапович. Віче прийняло одностайно запропоновані резолюції, запротестувало проти пресового декрету та проти митових здріств селян у містах.

Повітова конференція пов. Рудка відбулася в Рудках дня 2 листопада ц р. в присутності 48 делегатів з 18 громад повіту. Реферат про політичне положення укр працюючого народу та про завдання УСРП виголовив голова Пов. Управи т. Рогуцький Микола, а про організацію УСРП т. Іван Шембель з Самбора. Рішено зібрати обов'язково від членів УСРП партійний фонд і данину на організаційний і пропагандний фонд УСРП. Повітова Управа Рудкавщини відомою товаришів, що декларовану через них суму можуть складати в кожній вісторок на руку голосів, який в тій справі і в інших партійних справах буде урядувати в разі годовах в „Народнім Домі“ в Рудках.

Віче УСРП в Дубаковцях відбулося дня 7 листопада в столоті т. Івана Ключника. На віче прибуло до 300 селян. Предсідником віча вибрано т. Федька Музику. Реферував про політичне й господарське положення українських селян тов. Рогуцький. Є надія, що це віче дасть товчок до оживлення культурного, політичного та господарського життя в тім селі, яке до цієї пори в т.м напрямі зовсім остало позаду інших сіл повіту. Вибрано для цієї цілі комітет, який має подбати про започаткування праці на полі господарським і освітнім.

Повітова конференція УСРП Рогатинщини відбулася дня 31 жовтня. На порядку нарад був звіт з діяльності Пов. Секретаріату за цілий рік, який конференція одобрила та поручила йому вести дальшу працю в повіті в тім самім складі. Обговорено потребу стягнення партійного податку та данини. Стверджено тяжке матеріальне положення українського села та порішено, щоби виміло цього повітовий Секретаріат ужив всіх сил на зібрання організаційного фонду УСРП. Поручено Секретаріатові взяти під увагу розбудову професійної організації селян „Селянської Спілки“. В тій цілі доручено громадам УСРП на місцях створити тимчасові комітети для підготовки організації „Селянських Спілок“. В першу чергу потрібна та організація для лісових робітників і фірманок, щоби випинити визиск селянської праці. Принято внесення, щоби виключити кожного такого члена з партії, котрий без причини не заплатить до двох місяців партійного податку. Рішено скликати щонеділі партійну конференцію для чл.нів УСРП. Місцеві громади повинні висилати на ту конференцію кожний раз інших членів. В той спосіб кожний член зможе прослухати реферат про програму, тактику й біжучі завдання УСРП. Цей спосіб заступить висилання делегатів на села, бо делегатів в тих бракує.

Віче УСРП в Коломиї відбулося дня 31 жовтня в „Народнім Домі“ з програмою: „Справа українського шкільництва, яку зreferував тов. Іван Новодворський і Микитчук та „Справа громадського самоврядування“, яку зreferував т. Клим Стефанів. По рефератах відбулася оживлена

дискусія, в якій живо відгукнулися селяне на ті болячки сучасного українського життя під Польщею. Промовляв між иншим також представник жидівського робітництва Герер і польського Рагавеця Ухвалено резолюція, в якій запротестовано проти ворожої до домагань українських працюючих мас шкільної політики та заявлено протест проти понівечення права самоврядування українських міських та сільських громад. В одній резолюції заложено протест проти обмежування громадянських прав учителів України, яке виявилось ось и пр. в цьому, що учителя Павла Гелету з Іспаса перенесено на Мазурщину тільки з тої причини, що він був на однім соціалістично-радикальнім вічу.

Волчківці, повіт Зборів. Заходом наших партійних товаришів засновано в громаді Волчківці кооперативу, читальню „Просвіти“ і виставляють вже й товариство „Луга“. Все було гарно. Кооператива дуже гарно розвивається. За скупі доходи, які узяли в розпродажі товарів, куплено вже машину до молочення збіжжя і млинок до чищення збіжжя. Все це зроблено за розмірно короткий час, бо заледви підчас однієї короткої проводи в кооперативі тов. Петра Грицишина. Не всмак одначе праця наших товаришів в хосеп народу священникові Городилловському, який десяту шкіру дере з народу і провадить агітацію проти соціалістів-радикалів. В останнім часі заповів, що коли Читальня і Кооператива будуть пренумерувати „Громадський Голос“, то вижене Кооперативу і Читальню з церковного дому, в яким они містяться.

Соціаліст-радикал.

3 життя на Вел. Україні. ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ.

По всій Україні йде підготовча робота для переведення перепису населення. Переводитиме його Центральне Статистичне Управління на чолі якого стоїть Вольф. Цього року переведуть тільки перепис самої людности та її розподіл по фахам, а докладніший перепис господарства і всіх інших царств переведуть щойно в 1930 р. В містах переписуватимуть 7 днів від 17 до 24 грудня, на селах від 17 до 31 грудня. Майже по всій Україні будуть переводити перепис українською мовою а в автономних республіках молдованською та російською мовою. Там де мешкають національні меншости провадитимуть перепис їх мовою. До перепису притягнуть до 30.000 реєстраторів здебільша народних учетелів. З уряду рішено виключити з записних листів слово «великорос» вважаючи це за дореволюційний пережиток, а вписуватимуть Росіянин, Українець, Білорос. (Комуніст з 10. 11.).

Сорочина каша.

(Малий фейлетон з „Комуниста“ ч. 258).

Коли починали копати картоплю на городі, для нас, маленьких, це було великою подією. Робили собі загострені ламачки, настромлювали на цих картоплини і починали шпурляти. А картоплина зірветься та назад у шибку. Тато катує немилосердно. Починавш рейти. А бабуся починає втішати. Втішала, як уміла:

Летіла сорока — білобока,

На припічку топилася, кашку варила..

Потім возьме в свою стареньку, зморщену руку мою дитячу долоню і почне на моїх пальцях лічити. Починала від мизинця:

Цьому дала, цьому дала, цьому дала..

А як дійде до великого пальця обов'язково:

— А цьому не дала!

Було мені дуже дивовижно. Всім пальцям по порції каші, а великому пальцю — зась! А палець поважний, — ну не так, скажемо, корисний, як указо..

вий, яким можна, наприклад, всмак колупатися в носі, але й він чого небудь вартий! Дивився я на свій товстенький великий палець — і думав про те, що ніколи йому не доведеться одвідати кашки. І шкода мені було великого, такого нелюбого сороці-білобоці пальця...

Летіла сорока і понад містом Сумами. І там кашу заварила. Таку кашу, що зараз декому важко її розхльобувати...

Кажуть, що всі добрі звістки несуть сорока на хвості. Але це було звичайне повідомлення з Харкова, що сумському кредитовому товариству, яке перебуває під керуванням Райспілки, відпускається ось стільки тисяч карбованців для позики селянству, щоб коней купували і взагалі поліпшували своє господарство.

Але позику взялася розподіляти славетна сорока. Всім дала сільгосподарчу позику, — а про одного забула. Дала ось кому.

Є в Сумах Чистяков — член правління районної спілки:

— Цьому дала!

Є ще Нарушевич, — зав. організаційного відділу тоїж спілки:

Цьому дала!

Попов. Д. І, відповідальний робітник (урядник) державного банку:

Цьому дала!

Пічугін — голова правління спілки:

— Цьому дала!

Клочко, бухгалтер товариства:

— І цьому дала.

Всім відповідальним робітникам (урядникам) кредитового товариства та банків сорока-білобока дала сільськогосподарську позику. Підвищуйте, мовляв, сільське господарство!

А ось селянству сумському, для кого призначено кредита, для кого працює с.г. кредитове товариство —

— Цьому не дала!

Сорока сорокою й зосталася. Всім дала, — а цьому не дала.

Позику члени кредитового товариства і робітники банків розподілили між собою — та так розподілили, що й досі не вернули. І вважали, що сумське селянство буде втішатися тим, що керівники кредитового товариства одержали позику. Втіха для селянства невелика!

Члени правління сумського кредитового товариства — це більше, як дотепні дяки.

— Дурні, — кажуть вони селянам, з вас кожен мусить бути задоволеним! Ми-ж таки ледви-ледви розподілили поміж собою.

Ю. Золотарьов.

Як бачимо, то державні кредити розділюють там так само, як тутешні воввідські і повітові комітети.

—•••—

Що пишуть і говорять.

Іх свято?

Всі польські часописи, які виходять на землях з українським населенням, прилучених до Польщі, випускають довгі святочні статті з нагоди опанування польськими військами міста Львова дня 22 падолиста 1918 р. в яким то дни Українська Галицька Армія уступила перед перевагою польських військ з самого міста Львова, а заняла боввій фронт довкруги Львова та фронт від Сокаля по Карпатські гори до Ліска. Як відомо УГА боролася ще цілих дев'ять місяців на рідній землі, а потім через два роки змагалася за вільну й незалежну Україну у кровавих боях на полях Наддніпрянщини.

„Польський“ Львів показав, що він є менше польський як жидівський. Колиб не дитвора, яку стягнуто на політичну маніфестацію, то так би й не бідно було тої демонстрації.

Нащо хлопіві золотий годинник?

В комісії бюджетовій польського сойму відбулася дискусія над бюджетом міністерства рільництва. На засіданні був присутній польський міністр рільництва Незабитовскі та висловив свої погляди, які кидають ярке світло на майбутній напрям його господарської політики у відношенні до широких працюючих мас се-

(3) Про обезпечення худоби.

IV.

Примусова державна організація обезпечення худоби може наступити відразу силою певного закону. Деякі прихильники цієї форми обезпечення вперто домагаються такого закону, котрий відразу зобов'язувавби всіх власників худоби у відносній державі до обезпечення своєї худоби. Знову інші висловлюються за те, щоби такий закон поступенно вводився в життя, бо це до певної міри підготувало би та заохотило би до цього як найширші круги селянства та годівельників худоби взагалі. Таким чином ця форма що раз то більше удосконалювалася і тимсамим викликала би менше нарікань на нову асекураційну „драчку“. До самого переведення закону про примусове обезпечення худоби держава мусіла б вкласти багато труду. Відносно реалізації цього закону є два погляди. Одні висловлюються за тим, щоби всі приватні товариства взаємного обезпечення худоби покасувати і завести примусову державну організацію, інші знову висловлюються за задержанням цих товариств. На їх думку треба тільки видати окремих законний розпорядок, який нормувавби діяльність цих товариств. Місцеві товариства єдналися би в повітові союзи, а повітові в краєві. Таким чином держава мала б нагляд і можливість контролі над союзом і всіма товариствами, згуртованими в нім. Щоби забезпечити матеріальний стан цих товариств, держава уділяла би що року допомогу союзів — а цей знову покривав би недобір повітових союзів, які в свою чергу матеріально піддержували б місцеві товариства. Ця форма організації була б ще найвідповідніша для нашого селянського стану, бо без великих клопотів відповідний закон був би переведений і кожний власник худоби за оплату відносно малої премії був би обезпечений перед втратою певної частини свого майна. Ми, однак, не одобряємо цілком цієї форми обезпечення, бо живемо в такій державі, в якій не мавмо жадного впливу на її законодавство, тай взагалі нічого доброго сподіватись від неї не можемо.

Другою формою обезпечення худоби це окремі акційні товариства, що кладуть собі за ціль поширення своїх впливів на як найширші круги власників худоби. Акційні товариства для обезпечення худоби не можуть бути корисними для нашого загалу, бо творяться вони на основі чистої спекуляції. Вони заінтересовані не в допоміж селянам, а тільки в тому, щоби досягнути якнайбільші доходи в користь самих акціонерів (спільників). Тому то вони стягають незвичайно

високу премію, а крім того різні відсотки на оплачення великого числа агентів та урядовців. Статути цих товариств складені дуже неясно, що дає змогу всякій спекуляції та натяганню в користь товариства, а на шкоду обезпечених. Відшкодування звичайно виплачується на основі оцінки відпоручника, який в першу чергу дбає про інтерес товариства, а не обезпеченого. Часто буває таке: Селянин бачить, що його худоба небезпечно захворіла, він боїться, що вона впаде і тому дорізує її. М'ясо й шкіру продає за половину тієї ціни, що на торзі. Колиж ця худоба була обезпечена і власник повідомить товариство про нещасливий випадок з нею, приїздить відпоручник цього товариства і списує відповідний протокол. М'ясо й шкіру ставить він по тій самій ціні, що й на торзі, хоч пошкодований мусів збути це майже за безцін. Таку оцінку переводиться з розмислом, щоби товариство платило менше відшкодування. Тут уже скарги й нарікання пошкодованого нічого не допоможуть. Колиж худоба згинула і товариство має виплатити повну суму, на яку була обезпечена, то й тут кривдиться пошкодованого тим, що це відшкодування платиться по певному означеному часі, а не зараз після випадку, коли пошкодований потребує негайної помочі. За самуж маніпуляцію стягається певні відсотки, що ще більше кривдить обезпечуючого. Тому то такі товариства не мають великого успіху між селянами, бо їх ціль це спекуляція на високі доходи, що знову тягарем валиться на плечі тих, котрі обезпечують худобу в цім товаристві.

Третя форма організації — це товариства взаємних обезпечень худоби. Вони опираються на добровільній умові, силою котрої кождий член перебирає частину чужого тягару на себе та приходить з певною допомогою своєму співгромадянину. Такі товариства організуються на основі статуту, в яким кождий член зобов'язується платити визначену на нього вкладку. Відшкодування виплачується з закладного капіталу, який складається з вписового й членських внесків. Колиж цього фонду не вистарчає, тоді члени складають ще окремих додаток, який визначиться для них. Де є союзи таких товариств, там вони покривають всякі недобори місцевої організації.

Товариство взаємного обезпечення худоби своєю діяльністю охоплюють звичайно одну громаду з її присілками.

Перші такі товариства повстали в Прусії і вже в 1895 р. було около 6 000 таких організацій з 897.000 членів; число обезпеченої худоби виносило понад два мільйони штук на загальну суму 237 міль. марок. Де-далі ці товариства стали ширитися по цілій Німеччині та єднатися в повітові й краєві союзи.

(Далі буде).

ляньства. В дискусії жалувалися деякі послі, що уряд зовсім не виконує зобов'язання бувшого австрійського правительства, коли ходить о виплату відшкодування за воєнні шкоди. Але зате засипув селян у Сх. Галичині скаргами, щоби вони вертали ті засівні позички, які отримали від австрійського правительства, хоч у більшості селянство не могло мати з тих позичок користі, би всю їх працю нищили бої. Один посол заявив, що Строніцтво Хлопске (Бриля) буде попірати уряд, але рахує на це, що правительство приступить до виконання земельної реформи. Селянинові потреба трьох річей: землі, щоби мав на чім працювати, кредиту, щоби мав чим працювати і освіти, щоби знав, як працювати.

На це відповів польський міністр так, що погоджується з попередніми тезами, тільки обертає їх другим кінцем. За найважливіше вважає довгоречинцевий кредит, потім піднесення культури, а що до решти (себто що до землі), то „по що хлопові золотий годинник, коли він ним не вмів орудувати“.

Як з цього бачимо, то теперішній польський міністр рільництва повісив закон про земельну реформу аж на третій клинок.

Що діється в Польщі.

Союму як би не було—

Союм зібрався покійно на два засідання і не знати коли знов збереться. Тимчас м перемолочують бюджет на 1927 і 28 рік у союмовій комісії.

Зміни в урядах.

Зміни в урядах переводяться далше. Союм у тій справі мовчить, тільки вшехпольські газети ремствують. Зайшла зміна також на становщі станіславівського воеводи. Замість Де-Льож прийшов тепер заступник Варшавського воеводи Вл. Корсак. Польські газети пишуть, що він колись був соціалістом, а тепер побілів.

Чого не жалують?

Шинків не жалують. Польська преса донесла, що має вийти новий закон до обов'язуючого закону про продаж алкоголю. Новий закон має бути лекший як старий, бо не треба буде ніяким загорівкою далеко ходити. Давніше вільно було заложити один шинк на 2.500 мешканців. Тепер дозволяється один шинк на 1.500 мешканців, аби ціяки з хати до корчми недалеко качки загаяли. Все те робиться на те, щоби поправити стан державної каси.

Зїзд УНДО.

В днях 19. і 20. падолиста ц. р. відбувся у Львові зїзд УНДО. Зїзд був дуже бурливий, бо прийшло на ньому до отвертої боротьби між Центральним Комітетом, а двома групами в партії — групою явних прихильників угоди з Варшавою та групою непримиримих ворогів такої угоди, т званих Петрушевичівців. Дискусія на цю тему тяглася майже через цілий зїзд і скінчилася побідою Центрального Комітету, якого політику зїзд величезною більшістю одобрив. Побіда Центр. Комітету є тільки формальною побідою, бо хоча зїзд відкинув домагання д-ра Володимира Бачинського, щоби ясно заявити свою угодовість супроти

польської державности на українських землях, та хоча більшість висловилися проти Петрушевичівців, то в дійсности в УНДО лишилося все по старому: кожний член буде робити політику на свою руку, залежно від вітру і партія або буде мовчати, або про око видавати необов'язуючі комунікати та заяви. Всежтаки хід дискусії виявив, що Петрушевичівці є в УНДО слабші, як Варшавяки. Центральний Комітет остріще мабуть поставиться до Петрушевичівців, а буде безсилий супроти Варшавяків. Що так воно буде, можна змркувати з того, що до нового Центрального Комітету вибрано таких видних представників варшавської точки погляду, як др. В. Охримович, др. А. Говикович і дир. О. Лудький, а не допущено нікого з Петрушевичівців. Скритих опортуністів будуть підпірати явні прихильники польської державности, як др. Окуневський і др. Вол. Бачинський. Одним словом — формально УНДО остало самостійницькою партією, але в дійсности елементи угодові є на дорозі до повного опанування партії.

Комунікат

до всіх філій „Просвіти“ і читальень в краю.

Ухвалою Головного Відділу Т-ва „Просвіта“ у Львові з дня 16. листопада 1926 Звичайний Загальний Збір Матірнього Товариства відбудеться дня 26. грудня 1926 р. Дневний порядок поданий до загального відома в пресі.

§ 18. нашого статуту говорить про участь в Загальному Зборі з рішачим голосом.

Кожда Читальня „Просвіти“ на Загальний Збір Товариства „Просвіта“ вибирав без огляду на число своїх членів лише одного відпоручника, а вибір цей доконується на звичайних або надзвичайних зборах читальні. Вислані відпоручники мають на Загальному Зборі Матірнього Т-ва виказатися відповідним легітимаціями, підписаними філіяльним Відділом і скріпленими філіяльною печаткою і на зборах мають право одного голосу. Відпоручники без легітимації стратять право рішачого голосу. Легітимації відступлені другим особам рівнож не важкі.

Головний Відділ Т-ва „Просвіта“ у Львові.

Прігемьпатент гуляє.

Бгородчанська поліція зробила до староства донос на тов. Осипа Когута за його промову на вічу в Жураках з дня 3. XI. 1926, подаючи, що тов. Когут „взивав до вступлювання в звязки, що мають на цілі виборення української державности“. Казав, що український народ мав свою державу, одначе вона впала з причини хиб, над яких усуненням повинен народ працювати. Український народ прилучено до Польщі насильством і проти його волі, але селянство повинно стреміти до здобуття власної української державности, а то дорогою організації. До тих слів тов. Когута додав комісар Дольницький ще таке пояснення: „обвинений на кождім зібранні вживає подібних висловів, а кожда його промова наповнена протидержавним духом“. Староство признало ці слова тов. Когута за „діяння демонстраційні, що виявляють нехїть до правительства“ та покарало

його на підставі прігемьпатенту карою 100 зол. Тов. Когут дійсно на вічах згадує про українську державність та про право кожної нації до власної державности, одначе поліція причепилася до того щойно з приводу віча в Жураках, бо була розлючена, що на вічу ундівським, де Др. Чорненко так льояльно говорив до комісара по польськи і так льояльно радив вислати поліції до польських міністрів, селяне все таки почувли иншу безїду до старостинського комісара та инший погляд на положення українського працюючого народу під Польщею. Проти тої безпідставної карі висі тов. Когут рекурє.

Хлібоїдська зараза в Самбірщині.

До тепер ніхто не чував і не видав у нас правдивого хлібоїда. Знали ми, що тут, то там, є визнавець їх грошохватних ідей, бож де їх нема? — І в найпоряднішій фамілії трафиться, як кажуть, голота. Чули ми, що там а там, віт хрунь, за панську ласку стоїть, але до тепер всі вони людом ходили. Очевидно світла денного соромилися. Але нині надоїло їм по закутках шпиряти. Забажали тепер нагло до сонця підсушитися. Захрунькали на Стефурака з Коломиї та разом з ним почали багнюкою талпати і в нашу Самбірщину.

Найвідважніший хлібоїдець у нас є Киницький, писар з Ракової. На сплку зі Стефураком уладили два ніби віча: в Раковій 8, а в Берестянах 14 ц. м. Вибрали собі тому ці два села, бо вони належать до найнещасливіших громад повіту. Населення там по половині українське і польське. Спеціально Берестяни оточені кругом мазурськими кольоністами, які цлковито тероризують українське населення цього села. А воно збіджене, темне, політично неграмотне, ні часопису, ні книжки, не знає. В Раковій було не багато людей на вічу. А ці, що прийшли, не знали, з ким мають до діла. Доказ цього, що в президії цього віча був також голова „Лугу“, який вже на вічу в Берестянах бажав рішучо виступити проти хлібоїдської зарази, але поліція не дозволила йому на це, бо арештувала. В Берестянах на вічу були цілі маси кольоністів з палками, та разом з численною поліцією пильнували, щоби ніхто не посмів виступити проти хлібоїдських вожаків. Несвідомі люде відчували серцем, що щось воно не в порядку з цими палками, коли для своєї роботи мусять послуговатися палками і поліцією. Цікаве це, що Стефурак у своїй балаканині в Берестянах вихвалював Дашкевича за це, що він прийшов тепер до розуму та зірвав з соціалістами-радикалами.

Пробували вони уладити віче і в Рогізіні, але там їм не вдалося, бо свідоміші люде, іменню соціалісти-радикали, освідомили громадян про аранжер в віча так, що булиб стрінулися з рішучою поставою учасників віча і цього вони настрашилися.

Ми певні, що ця зараза хлібоїдської деморалізації найде свій кінець у тих двох селах і не поширяться далше. На всякий випадок всі свідомі своїх обов'язків соціалісти-радикали по селах нашого повіту мусять звернути пильну увагу на цю кертичну махінацію явних і замаскованих хрунів, які в однім селі виступають більше відважно, а в другім скриваються.

В звязку з тим дописом отримуємо такий лист:

До Хвільної Редакції часопису „Громадський Голос“ у Львові.

Ми підписані громадяне села Ракова, пов. Самбір, просимо отсим о ласкаве поміщення у Вашому цінному часописові слідуючого спростування згл. заяви на брехливу допис невідомого кореспондента в рептильці „Селянський Прапор“, що виходить у Станіславові.

За цю Вашу прислугу складаємо з гори щирю подяку і остаємо з належним до Вас поважанням.

З А Я В А.

Ми підписані громадяне села Ракова, пов. Самбір, заявляємо, що донесення хрунівської рептильки „Селянський Прапор“, що виходить у Станіславові, про це, що на хлібоїдським вічу в нашому селі, яке відбулося 8. падолиста ц. р. нас вибрано до місцевої Управи хлібоїдської партії У. Н. П., є безсоромно брехливе. Але правдою є, що ми оба так на цьому вічу, як і на вічу в Берестянах дня 1. падолиста ц. р.,

як і в приватних розмовах з громадянами обох названих сіл, виступали рішучо проти хлібоїдської кирині, та старалися розкрити перед учасниками обох віч цілу правду про У Н П. Що так воно в дійсності було, доказом є це, що адміністраційна власть, яка опікується названою партією, потягає нас тепер до відповідальності за наші виступи на обох вічах. Опоганити честь нашу та здискредитувати нас в очах українського громадянства, це здається було ціллю хлібоїдських киринників.

Ракова, дня 18. падолиста 1926 р. Андрій Маркусь голова читальні „Просвіти“ в Раковій. Лев Маркусь голова Т-ва „Луг“ у Раковій.

3 ЖИТТЯ села й міста.

Ясенів пільний, пов. Городенка.

Перед війною у нас так само, як по інших селах, життя плало дуже живо. По війні приспало й пробудилося дуже пізно. Головною перешкодою є брак власної домівки, де гуртувалося б культурна й господарська праця. Немає також інтелігента в селі, котрий виявив би відповідну й потрібну ініціативу. Тому ми всі разом з Виділом чит. Просвіти старалися закупити площу під власний дім. Кожного року по зборі збіжжя повинні ми приступати до збірки на цілі будови дому. Але покищо люди дуже поводи беруться до діла. А шкода! Бо село в нас велике. А до читальні вписалося всього 50 членів. Решта сидить на печі, ще й наслідвається з тих, що ходять до читальні. Молодіж, яка по інших селах веде період просвітній і організаційній праці, волочиться в нашій селі по ночах та проводить час на бійках. І крадіжки в нас не переводяться. Заложено в нас товариство „Луг“, але темні батьки забороняють своїм синам та донькам туди належати. Гей! Громадяне! Особливо поважні й свідомі! Доложіть усіх зусилля, щоби поставити в нашій селі світлицю освіти та культури! Щоби не впала ганьба на наше село перед іншими селами.

Товариш.

На залізниці Перегінсько-Осмолода.

Коли перед кільканадцятьма роками будували через наші поля і городи залізничку з Брошнева до Осмолоди, пообіцяли нам, що всі мешканці в цих селах матимуть вільний переїзд на залізницю. Але урядовці цієї фірми, що будувала залізницю, а в першу чергу ведучий поїзд пан „цугсфірер“, забуває про цю умову та дуже часто викидає наших селян і жінок із поїзду, називає їх послідними словами, а то ще й кулками орудує. Через це наші селяне нераз носять багато страти та ще й набираються сорому й зневаги. Управа митрополітичних дібр певно й не затурбується тим при відновлюванні контракту.

Гуя.

Великі і малі зиски.

В ч. 46. „Гром. Голосу“ подано звіт зі Зборів Повітового Союзу кооператив у Брці. До цього звіту слід додати слідує. Один з директорів п. Шахнович підніс, що суспільність ставиться байдуже до Союзу. Бобрещьке міщанство ставиться ворожо і сільські кооперативи стремлять до великих зисків і купували в 1925 році всього 45% потрібного у своїх крамницях краму. В 1926 р. процент покупок обнизився до 36% в складницях ПСК в Бібрці і Ходорові. Чи до великих, чи малих, чи може до ніяких зисків стремлять сільські кооперативи в Бобрещькому повіті, цього питання не думаю в тім місці розбирати. Але на тих самих зборах із звіту ревізій і контрольної комісії учасники довідалися, що в гуртівній Бобрещького ПСК добивають до фактур від 3% до 10% на споживчому крамі, від 12% до 18% на галантерейних речах і від 15% до 25% на речах люксусових. До люксусу зараховано й цукорки, які купують сільські крамниці. Тепер варто приглянутися, до яких саме зисків стремлять кооперативні крамниці, коли їх змушується купувати в гуртівній ПСК крам з такою високою добивкою і в додатку крам куплений в складі Центросоюзу у Львові, зглядно в складах Народної Торговлі, найдорожчої крамниці в краю, чи за їх посередництвом. Коли поррахувати обидві добивки — Центросоюзу і ПСК, то вони дійдуть напевно до 50% і сільській крамниці вже нічого добивати, як що вона не хоче, щоби крам у неї зогнив. Щоби ж не довести до упадку кооперативи, управи, деякі крадьком, а деякі явно, загощують до жидівських складів і з того приводу наступає тертя з директорами ПСК, яке виявляється нераз у досить острій формі, як це було й на згаданих вже Загальних Зборах. Головною причиною відляження Загальних Зборів було питання, чому саме на 18.326 : 73 злотих зиску брутто сама адміністрація коштувала близько 18 тисяч, а чистого зиску і сумнівної вартості вказано за-

ледви 541 : 56 злотих. Тому, що на це питання ніхто з дир-кторів не міг дати ясної відповіді, вибрано окрему комісію, яка має переконтролювати усю господарку ПСК і дати зборам звіт до кінця грудня.

Кооператор.

Одно погане усіх поганить.

Дня 12 березня заложено в нас в с. Сатківці т-во „Просвіта“, а помешкання, хоч плач, то нема. Нарешті Рада товариства випросила в члені т-ва А. Лебедя одну кімнату. Одремонтували те помешкання і поселились. З початку жилось нашому т-ву дуже гарно, помешкання широке, перешкод не ма ніяких. Сім'я наших господарів маленька та прихильна; бабуся середнього віку, має сина парубка Амброзія та дочку на першій порі дівування, щиро Українку, Оксану і обоє вступили в члени т-ва. Та ще один синок. От і вся сім'я господарів щиро горнеться до нашого т-ва. Рада філії ухвалила на великодні свята поставити виставу, а також концерт. Попрохали господаря, щоби дозволив нам робити проби в його кімнаті; він і на це погодився. Бувало так, що цієї бідній сімі часами навіть не було де пообідати, а вночі спати. Бувало, прийде обід, то ця сім'я денебудь біля печі, чи біля сундичка перебуває якнебудь, аби тільки нам не перешкаджати. А як прийде ніч. Боже мій! Ще та молодь то їй і байдує; Оксана грає ролю, то не спить а Амбрось денебудь за столом чи біля печі приміститься та так і до світа. А нашої бідненької бабусі, то нераз приходилось терпіти неспокій; але вона на все погоджувалась, бо горіла коханням до нашої української молоді. Наближалась наша вистава, будувати нам сцену приходилось в бабусиних сінях і копати ями під підвали, навіть забули спитати позволення в бабусі. Розсердилась трохи наша бабуся, а далі всміхнулася та сказала: на теж філія, щоби щось робила. І з тим також погодилась. Працює наше т-во. Аж нагло найшлись якийсь поганець та гірко почали шкодити нашій бабусі; то переговорено нашу бабусю перед людьми, то накидано листя в воду, що принесено до пиття, то се, або то. Терпить наша бабуся, аж нарешті одного разу вкрадено в нашого господаря новісенкі чоботи вартості 40 зол. Так віддячили бабусі за її доброту та терпелівість! Може зовсім хто чужий узяв, але коли філія знаходиться в помешканні, то і всі сліди йдуть на філію. Тепер наша бабуся сердиться господар сумує, Рада філії стала мов німа від такого дива, голова Ради ходить мов неприкаяний; т-во пішло всяк у свою дорогу, а на селі тільки балачки в людей, що про філію. Вороги аж танцюють, та приспівують! От тобі й „Просвіта“! От тобі й просвіта! Шановне т-во! Не дайте себе ще більше осоромити, бо тим не направимо свого лиха, коли не будем єднатись а йти всяк у свою дорогу. Верніться до свого попереднього і візьмьтесь щиро до праці, тоді тільки зможемо скинути свій сором, котрий панує над нами. Нумо до праці.

„Свічуванняч“.

Ворог соціалізму.

Заливе, пов. Рогатин. Хто вже не пнявся, щоби зломити волю укр. прац. народу?! І староство і поліція і п. Черкавський і о. пралат Куніцький на унівеськім вічу і всі майже амвони в Рогатинськ. повіті. Ніщо не вдалося! Тепер уже й селянський діяч п. М. Лішак страшить селян соціалізмом. Думає, що живемо 50 літ тому назад, де кожний соціаліст був потворою. Він говорить, що соціалізм нас доведе до нужди. Виходилоби, що панів поратує, а тут пани завзялися до загиби поборовати соціалізм. Щось у п. Лішака неначе не всі дома. Та ніхто цьому не подивується, коли п. Лішак так говорить, бо мало є таких нуждарів на галицькій Україні, як п. Лішак, щоби тримали по 3 або 4 слуги. Певно, що для таких панів соціалізм неприемний, бо боронить наймита, а не пана. Начитався п. Лішак немудрих програмових нісенітниць зі „Свободи“ про во-ожичу робітника й селянина й на того коника сідає, думаючи, що такою коротколабою балачкою перебіжить докази соціалістів-радикалів. Пане Лішак! Не журіться. Коли селяне зорганізуються, то разом в одній клясовій, політичній та у власних професійних організаціях подбають про те, щоби вас голова не боліла ніби за ті окремі інтереси робітника й селянина. Не поможе тут ваша інтрига. Хто зробить плуг, а хто зробить хліб, то вони обидва є потрібні і в тім найбільша запорука згоди працюючих. Врешті, чи вина тут робітництва, що селянство ще не є як слід зорганізоване, що не вміє ще боронити свої професійних інтересів, як їх боронить робітник? Тут винен власне такий п. Лішак, який виступає і проти української соціалістично-радикальної партії і проти Селянської Спільки!

Товариші гречкосії! Ви не дивіться на таких діячів як п. Лішак. Вони всюди родяться як вороги там, де стає селянська й робітничка політична сила. Вони хочуть її зломити й звязати і я не пишу цього тому, щоби вчепитись якогось одного кулака в Залипну, але пишу тому, щоби ви інші товариші селяне зрозуміли, як гуртуються і як агтують проти нас усі ті, що не погоджуються зі стремліннями до соціального визволення українського народу. А ви, що хочете поправити свою долю? Чи ви так робите? Ви тільки дивіться, як вони сходяться до купи, як агтують за своїми газетами, як побороюють наші. Ви беріть з них приклад.

Соціаліст-радикал.

Чи така вся правда в „Волі Народу“?

Любова Воля, пов. Дрогобич. В 307. ч помістила допис „Воля Народу“, повний брехні і брудних наклепів на місцевих соціалістів, редактора тов. П. влова та взагалі на цілу УСРП. Допис писав „марксіст“ — інтерціоналіст із сусіднього села Добрівлян, що прийшов на віче, щоби його розбити. Розбити віча не вдалось, а щоби відомститися на соціалістах, від яких дістав доброго прочухана, зробив брехливий допис. Ому ходить о це, щоби облягувати УСРП, бо вона правдиво соціалістична і одинока укр. селянська партія, що йде прямою дорогою до визволення укр. працюючих мас з соціального і національного гнету та відкривє шкідливу роботу всяких „селянських“ фальшивих інтерціоналістів і т. п. Пише „Вечерник“ про участь місцевих соціалістів в церк. комітеті будови плембани; та в дійсності в тому комітеті сидить власне „інтернаціоналіст“ Ст. Артинюк як голова та його приятель унідист Ст. Кулиняк як касієр. Допис до „Волі Народу“, писана брехливість, навіть не рахується з тим, що були люди на вічу, котрі ще пам'ятають, як нещасливі марксісти не могли йти слова відповіді про жидівську колонізацію на Україні, як соромилися за диктатуру комісарів над українським робітничим містом і селами, як ховали очі перед людьми за польський соціалпатріотизм польських комуністів. Але морально побитому письменцю вже не ходило о тих, що були на вічу, бо вони знають, як було в дійсності. От хоче похвалитися та розповідає про 7 смоків і власне героїство, тоді коли по правді було так, що маленька горстка недавніх забитих кацапів тікала з соромом з соціалістичного віча. Тепер на папері такі виходять страшні, що їм самим з цього мусить бути лячно.

Добрівлянин.

Зі світа.

ТУРЕЦЬКО - БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ, чи просто тільки розмова, яку відбув турецький дипломат Тевфік Рушті Бей з Чічеріном, наробили трохи шуму між дипломатами Європи. Тому, що ніхто не знає справжнього предмету нарад, розсівають про цю розмову різні поголоски та вигадки. Одні пишуть, що це є підготовка до створення азійського Союзу Народів, в який на початок увійшлиби Туреччина, Персія і Союз Радянських Республік. Інші догадуються, що ця нарада має господарську причину створення одностайної нафтової політики СРСР (Баку), Туреччини (Моссуль) і Персії (Ахвас). Італія і Англія підозріває, що в Одесі твориться проти них воєнний Союз. В Союзі Народів побоюються, чи Чічерін в Одесі не затіває нової задирки проти Союзу Народів. Деякі неутральні часописи відкривають, що в Одесі Туреччина хоче спекатися воєнного договору, який заключила з СРСР, бо це ніби має їй перешкаджати до вступлення в Союз Народів. Це становище Туреччини мало в Москві викликати занепокоєння. Французька газета Парі-Соар догадується, що Туреччина боїться фашистської напасти на свої землі. Вона підозріває, що Італія добивається тих земель, які їй союзники тавмно обіцяли в часі великої війни на теренах Малої Азії та побоюється, що Муссоліні жеде лишень на вигідну хвилю, щоби разом з Грецією та Болгарією напасти на турецьку землю. А відвідини Тев-

фік Рушті в Одесі мали бути відповіддю на загрозу Італії.

ІТАЛІЙСЬКІ ФАШИСТІВСЬКІ ГЕНЕРАЛИ ЗАПИВАЮТЬ ЗГОДУ й дружбу з розбіжками румунськими в Бесарабії. До Бесарабії, яка стогне під румунським постолом, заїхав італійський генерал Бадоліо. На запит газетярів відповів, що ціль його гостини є познайомитися з тими новими землями Румунії, про які так багато говориться в Європі та здати про це справоздання італійському королеві й диктаторові Румуни в Кишиневі зробили Бадолієві гонор. Наділили його почесним горожанством міста. З цього гонору Бадоліо дуже втішний. На банкеті, який улажено з тої нагоди, Бадоліо закінчив свою промову: „Братя (здибався Яким з таким!) мої, коли колинебудь буде вам грозити небезпека, пам'ятайте, що маршал Бадоліо буде стояти по вашій стороні“.

Та мабуть така поміч циганам не допоможе, бо вони таки тікатимуть, аж за ними буде куритися. Вони тільки побитого й звязаного вміють „побіджати“.

ПОБІДИ СОЦІЯЛІСТІВ У НІМЕЧЧИНІ. В середині падолиста ц. р. відбулися вибори до громадських рад у цілій Саксонії (південна Німеччина). Вибори принесли велику перемогу соціалістам, які в декотрих містах здобули навіть абсолютну більшість голосів. В самій столиці краю Дрезден здобули соціалісти 29 мандатів, а комуністи 10 мандатів; разом соціалісти з комуністами мають абсолютну більшість проти буржуазних партій (39 проти 36 мандатів).

Так само вибори у вільнім місті Любеці дали рішачу перемогу соціалістам: соціалісти здобули 35, комуністи 5, а всі буржуазні партії до купи всього 6 мандатів. Отже в місті в більшість соціалістів і комуністів проти буржуазії (40 проти 36).

ЗАГОВІР У РУМУНІІ. Правительство викрило тайний заговор, який мав на меті спровести до Румунії бувшого наслідника престолом Кароля і тоді через державний замах посадити його на королівський престол. Переведено багато арештувань. Разом з тим правительством постановило видалити з війська всіх тих старшин, що є прихильні до Кароля.

Слід мати на увазі, що б. престолонаслідник Кароль це звичайний собі авантюрист. Що кілька літ жениться потайки з якоюсь „лекшою“ жінкою, щоби відтак з нею розвестися і знову женитися з другою. Власне з причини його такої останньої женитьби мусів він зректися престолом та виїхати за границю, до Франції. Тепер уже радий ніби покаятися та вернути на нову авантюру до Румунії. Його поворот хоче використати одна з боярських клік, щоби дійти до впливу в державі.

В ІТАЛІЇ крикливий Муссоліні повернувшись трохи з дороги забундюченого воєнного ворохобника. Остання шпійонська та провокаторська діяльність італійських фашистів на французькій землі не причинилася до лицарської слави італійського фашизму та виявила лишень задиркуватість та заціпленість Італії у відношенні до Франції. Сама Італія не витримала би боротьби з Францією, тому Муссоліні дуже жалує тепер, що минулого року так сильно розіздився проти Німців та пхнув їх до переговорів з Францією. Тоді пішла гризня ізза винищуючої політики Італійців супроти тих Німців, які найшлися в Італії з хвилею

прилучення до неї полудневого Тиролю.

МОБІЛІЗАЦІЯ В ЮГОСЛАВІЇ ТА ТУРЕЧЧИНІ. Але й з другої сторони фашистівська політика порушила іскри в невігорилих згарищах на Балкані та в Туреччині. В наслідок переслідування Словінців в Італії є велике обурення в Югославії. До цього обурення долито ще оливи через арешт словінського посла до італійського парламенту Дра Вільфана, про що ми писали в попереднім „Гром. Голосі“. Югославія перевела частинну мобілізацію та обсадила італійсько-югославську границю. Між словінським населенням, яке найшлося в наслідок мирових переговорів в межах Італії, счинився переполох. Всі побоюються війни й цього, що італійські власті зачнуть їх масово вивозити та інтернувати в таборах у полудневій Італії. Український народ знає, що це за гаразди в тих таборах смерті. Знає ті Домб'я і Пикуличі і Берестя ітд. Тому й не подивується переполохові Словінців в Італії (та обуренню їх братів в Югославії). Богато Словінців з Італії втікло з Триєсту та з Горіци до Любляни в Югославії. Населення Любляни уладило велику та грізну демонстрацію перед італійським консулятом так, що поліції з бідою вдалося охоронити будинок консуляту від шкоди. Врешті прийшла вістка що сам Муссоліні звільнив дра Вільфана з арешту, та пояснив, що його арештували фашисти самовільно. Ось наслідки цього, коли одні народи намагаються тримати в неволі другі народи. Рівночасно з частинною мобілізацією в Югославії проголосила мобілізацію також Туреччина, побоюючись напасти з боку Італії, Болгарії та Греції. Ледве 8 літ минуло, від того часу, як Італія з Сербією дружно обнімалася. Аж тут в Балканській кітлі зачало знов кипіти й два приятелі скочили до себе. Чому? Бо Італія давить Словінців, а Словінці мають своїх братів в Югославській державі, які не можуть спокійно дивитися, як Італієць дає італійській дитині силою італійську школу, як вязнить і судить їх братів, як толочить колінами словінські права.

СОЮЗ РАДЯНСЬКИХ РЕСПУБЛІК ХОЧЕ ПРИЯТЕЛЮВАТИ З ПОЛЬЩЕЮ. Так відповів на ноту Польщі комісаріят заграничних справ СРСР. В ноті СРСР говориться, що СРСР перестерігає точок мирового договору, заключеного з Польщею в Ризі і зовсім немає наміру заперечувати теперішні границі Польщі. Останній договір, який СРСР заключила з Литвою, зовсім не перечить договорів в Ризі. В тім договорі сказано, що СРСР погодиться на всяку границю, на яку погодяться між-собою Литва й Польща. А вже не є вина Союзу Радянських Республік, коли до такої згоди між Литвою і Польщею не прийшло. В ноті зазначається дальше сильно те, що СРСР хоче мира й приязни з Польщею. Так отже що два місяці большевики находять нагоду, щоби Полякам пропонувати приятельство. Це на те саме, що Югославія з Італією.

В КИТАЇ громадянська війна розвивається дальше. Події однак ідуть там инколи так поплутано, недавні вороги сходяться або недавні приятелі розходяться так дивно, що сторонньому чоловікові незрозуміло, як це могло статися. Недавно ще йшли разом Чанг-со-Лін, во-

лодар Манджурії і Фу-пей-Фу, а при самій столиці Китаю, Пекіні, розійшлися і тим дали змогу китайській національній армії перевести в себе реорганізацію. Китайську національну армію називають ще також кантонською армією від головного міста Кантону, в полудневій Китаї. Кантонські війська отримують багату поміч від большевиків і б'ються за повну незалежність китайського народу від європейських та неєвропейських народів-хижаків. Большевики підпирають їх тому, що тим способом не своїми руками думають бити Англію і инші капіталістичні держави, які проводять в Китаї свої торговельні та промислові інтереси. Кантонській армії така поміч потрібна, бо таким способом вона сподіється скоріше досягнути національне відродження та незалежнення Китаю. Успіх тої армії скріпляє ще китайська дипломатія та стратегія її ворогів. Та дипломатія має свою довгу історію в житті Китаю, а опирається на засадах військової науки старинного китайського мудрця Сун-Бу. Коли європейська військова штука полягає на використуванні особистої відваги, хоробрости людини та цілих армій, коли опирається на залізній кариості та на військових винаходах, то в військовій штуці Сун-Бу головну роль відіграє підступ, зрада, ошукання неприятеля, заключення мира, наглий удар ітд. В тих приписах старої китайської воєнної шгукки говориться про спосіб поведіння з ворожими арміями. Тих, що б'ються за свою справу дуже завзято, тих по китайським воєнним правилам треба вирізати до ноги, бо їх і так не перетягнеш на свій бік, а померший вже не є небезпечний. Инших треба перетягати. Тому так часто в Китаї заключують мир, союзи й так скоро та несподівано розходяться. Східна хитрість, підступ, доводять до цього, що сходяться подекуди найбільші, здавалося, вороги, а розходяться серцеві приятелі. В разі перемоги нищать майно й здоровля ворога безпощадно. Але китайська національна армія порвала зі старими китайськими засадами. Вона заводить порядок, дисципліну в армії, заводить лад у тих частинах краю, які опановує. Цей новий для Китайців спосіб воювання і управління краю подобається широким масам китайського народу. І успіхи кантонської армії, в останнім часі є великі. Недавно ще бажав з Кантонцями переговорювати третій вождь китайської імперії Сун-Чуан-Фан, з метою виграти на часі. Кантонці переговорювали, але не переставали наступати. Сун-Чуан-Фан був в звязку з Фу-Пей-Фу. Але Кантонці також армію Фу-Пей-Фу потурбували здорово. Тепер армія Сун-Чуан-Фана є в повній розп'яці. Держави, які його попирали будуть тепер дивитися, чи виплатиться його тепер попірати, чи просто треба буде шукати нових звязків в Китаї з побідниками. В Англії побідила мабуть та остання думка. Вони вже віднесли до кантонського уряду з предложенням. Англія є готова признати кантонський уряд, але під умовою, коли він урядово відмовиться співпрацювати з большевицьким урядом. Уряд Чанг-со-Ліна, який є паном Манджурії та частини північно-східного Китаю, тримається сильно японського пана і токищо не вмішується зовсім у боротьбу в середнім та полудневій Китаї.

Новинки.

ЦІНИ ПАТЕНТІВ НА 1927 Р. Патенти на 1927 р. треба викупити до 31 грудня 1926 р. В цій році є вони дорожчі о 10% як у попередній році. Ціна торговельних патентів: перша категорія 3.600 зол., друга 594, третя Н7, четверта 45, пята А 90, пята Б 27. Ціна промислових патентів: перша категорія — 10.800 зол., третя 2.600, четверта 1.080, пята 360, шеста 180, сема 90, осьма 21.60 категорія друга А 450, друга Б. 270 з., кат. третя 90, кат. четверта 180. Рес-страційні карти 18 зол. Це є ціни важкі у Львові. Поділ місцевостей на класи є той самий, що минулого року, тому й ціни патентів є в менших містах відповідно до класи менші. При викупванні патенту треба виповнити декларацію і докладно подати, де виконується підприємство і особіно місце замешкання купуючого.

ВІСКОВИЙ ПОДАТОК платять особи звільнені в цілості або в частині від обов'язку військової служби, які є здібні до служби в загальному ополченні з оружжям і без, зовсім нездібні до оружжя і ті, що дістали відрочення як одинокі заробітники родини і власники одідичених рільних господарств. Платять той податок у висоті означеній розпорядком з 31 З. 1926. (Дн. З. Р. П. ч. 33, поз. 202). Вільні від податку є: визнані за здібних до війська, але перенесені до запасу на підставі арт. 56, даліше: визнані за зовсім нездібних до військової служби і до жадної фізичної та умовної праці, о скільки не мають доходу, який підпадає під заплату податкового податку і особи котрі живуть на ласці громади і самоврядних установ.

Більше жінок до Австралії. На конференції домінії (англійських автономних держав, що є тільки в тіснім союзі з Англією) постановлено, що всім Англіїкам від 19 до 40 років має давати австралійське правительтво даремний проїзд до Австралії. Причиною тої постанови є те, що в Австралії є багато менше жінок як чоловіків. Цим способом хоче правительтво усунути недостачу жінок.

Обезпечення проти випадків на вулиці. В більших містах є так живий рух трамваїв, автомобілів і возів, що нещасливі випадки пішоходів є щораз частіші. Тому прийшли на думку обезпечувати людей від таких смертельних випадків і каліцтва через переїзання возом чи автомобілями. В останнім часі заложено таке асекураційне підприємство в Празі (Чехія). Воно обезпечує від випадків на вулиці, а також самих їздців в автомобілях і на залізницях.

Смертельні випадки чезев автомобілі в Чикаго (Америка). Які небезпеки грозять людям на вулиці через великий рух автомобілів у більших містах, можна бачити з того, що тільки в однім місяці жовтні ц. р. було в Чикаго 2.600 випадків з автами, при яких люде стратили життя.

ВПЛИВ КУРЕННЯ ТЮТЮНУ на працю робітників просліджував довгі літа оден американський вчений і врешті дійшов до такого висновку, що курення не є так шкідливе, як загально думають. Піднесення тиснення крові після викурення папіроски ділає після думки професора так само на оживлення нервів,

як добрий жарт. Даліше виказує цей професор, що муштини, які курять, працюють справніше від цих, що не курять. А може взяв той професор від фабрикантів тютюну доброго хабаря?

Цікава всячина.

Як виробляють папір з дерева?

Коли привезуть колоди дерева до папірні, то ділять їх по обчищенні з кори на дві часті. Першу часті посилають до відповідних машин, котрі даліше очищують кожний кругляк з усіх суків. Чисто облупане поліно йде відтак на велике точило, котре скорше крутиться як колесо в поспішнім поїзді. Це точило обточує дерево на дрібний порошок. Наслідком тертя при точенні дерево страшенно огрівається так, що може кожної хвилі запалитися. Тому безнастанно стікає через точило струя води, котра сполікує нижній дерев'яний порошок і ту дерев'яну кашу, яка повстає через змішання води з дрібним дерев'яним порошком, женє до великого збірника на другім боці фабрики, де чекає на даліше оброблення.

Тепер погляньмо, що робиться з другою частиною обчищених полінів. Ті поліни йдуть до різачок, які їх ріжуть на поліни. Ті менші куєники йдуть до нових машин, котрі з величезним гуком розщипують дерево на такі маленькі кусники, як уживається часом дома на підпал. Потім ці кусочки дерева дістаються до величезного котла, в котрім при помочи папи і дугу розварюється де, ево цілком на масу, подібну до рідкої мармеляди. Та розварена дерев'яна маса називається тепер „целюльоза“. Ця целюльоза пливе відтак наперед через одно сито, де відкапує непотрібна вода, а потім через сито друге, де має бути решта води виссана. Відтак приходить та целюльоза до відповідної комори, в котрій з великою скорістю крутяться великанські крила. Ті крила, як вітер, висушують цілковито целюльозу.

Тепер уже висохла целюльоза переходить через відповідну прасу, з котрої виходить целюльоза в формі, подібній до вати. Звідси вандрує та вата до так званої голандської кади, в котрій додається до неї різні домішки, щоби папір відтак лише тримався а також краску, коли хочеться мати кольоровий папір. До тої целюльози додається тепер ту дерев'яну кашу, що була вироблена з першої часті полінів. В тій хвилі в голандській каді є вже весь матеріал, що потрібний до готового паперу. Звідси вандрує та ціла маса через нову машину, котра має відповідно приладжені граблі. Ті граблі затримують позісталі тріски, чи сучки. Так очищена маса біжить потім через так звану „мокру прасу“, котра витискає більшу частину води. Коли при тім поміж валець праси а паперову масу вложиться кусник мосяжного дроту, в формі якоїсь букви чи квітки і т. п., то той значок втиснеться в паперову масу, через те на тих місцях є папір тонший, а тому в готовім папері видно відтак ті значки до світла яко так звані „водні знаки“. Даліше йде ще папір мокравий через відповідні сита до „сухої праси“, звідси до сушарні, з сушарні виходить ще до одної машини, котра папір вигладжує. Звідси йде папір ще до холодильні, бо з сушарні виходить папір цілком горячий. В холодильні звивається папір у величезні звої в формі бубнів, з яких відтак береться папір до різних форм ужитку.

Середна фабрика паперу зуживає річно кругло 100.000 пнів дерев 30—40 річних, отже цілий великий ліс. Дерево 400 річне вистане папірні на тиждень роботи. За 12 годин вироблює середна папірня кругло 7.000 кильограмів паперу. Так гинуть наші добрі приятелі — дерева, що тішать наше око та очищують воздух для наших грудей. Гинуть на те, щоби відтак з них було можна робити нових наших добрих приятелів — книжки й часописи.

ВЕСЕЛИЙ КУТОК,

(З большевицького гумору.)

Не докоряй.

Суддя: І вам не соромно? Вже 17-тий раз бачу в с'як підсудного!

Відсудий: А я в'єс також 17-тий раз бачу як суддю, а й не думаю вам за це докоряти.

Також волокита.

— Подумай тільки! Наш помічник бухгалтера ось уже четвертий рік жолатий, а ще й досі дітей не має.

Від чого воно так?

— Та звісно від чого: канцелярська волокита.

На обслідуванні.

— На чім полягає ваша робота?

— А... моя? у нас ще не розділювали обов'язків.

Так ви поки що нічого не робите?

— Власне кажучи, — покищо нічого..

— Та-ак? Ну, а ви, товаришу?

— А я його помічник!

На що газети?

— Чому в вашому селі ніхто газет не переплачує?

— Та на що нам? Ми старовіри — сам знаєш, що не куримо.

Чесний касієр.

— Ну і стеріг-же я спілкові гроші, як свої власні.

— Чому ж тоді ти їх програв?

— Ба я і свої власні також програв!

Добре питання.

З соціалістичного посла до французького сойму Реноделя сміялися його противники з цього приводу, що заки зівстав дневникарем і послом, був ветеринарем. Одного разу, коли він промовляв в парламенті, оден з його противників запитав його злісливо:

— Чи то правда, пане Ренодель, що ви є ветеринарем?

А Ренодель відрізав:

— Так! А ви може слабі?

СЕЛЯНЕ!

Не марнуйте своєї праці!

ЗАКЛАДАЙТЕ МОЛОЧАРСЬКІ СПІЛКИ
ТА ВСТУПАЙТЕ ДО ОДИНОКОЇ ТОГО
РОДА УКРАЇНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІ

**Краєвого Молочарського
Союзу „МАСЛОСОЮЗ“
в СТРИЮ.**

Поучення в справі оснoвування молочарських кооперативів уділює безінтересовно „МАСЛОСОЮЗ“ та його Відділи по більших містах краю.

МОЛОЧАРСЬКІ КООПЕРАТИВИ!

Збувайте організовано все своє масло тільки через „МАСЛОСОЮЗ“, коли бажаєте щиро розвитку Вашої Кооперативної Молочарні.

2—4

Пасічинська Спілка, Львів Підвалля 9
фабрика

Штучної Вощини

куштє кожду скількість ВОСКУ. Піш-літь 40 грошів маркамв, дістанете брошуру як робити

„Найліпший американський селомийний вулик“.

ВЖЕ ВІЙШОВ

і продається по всіх книгарнях вел. ілюстрований

Календар-Альманах „ДНІПРО“ на 1927

Ціна 2 зол., з пересилкою 2.50, за границею 40 ам. центів. — Окладинка проф. П. Холодного. — Замовляти у Накладні „Українського Тов. Допомоги емігрантам з Великої України Львів, вул. Руська ч. 3. III поверх.